

MUZEUM RUCHU REWOLUCYJNEGO ODDZIAŁ MUZEUM OKRĘGOWEGO
ZARZĄD WOJEWODZKI LIGI KOBIEC POLSKICH W BIAŁYMSTOKU

RUCH KOBIECY
NA
BIAŁOSTOCZYŃNIE

Opracowanie informatora i scenariusza wystawy
ZOJA ŁUKSZA

Opracowanie plastyczne wystawy, informatora, plakatu i zaproszenia
MAREK MATŁOWSKI

Zdjęcia i reprodukcje
ANDRZEJ CIULKIN, WOJCIECH DOBRAJSKI

069:329

BIAŁYSTOK 1984

W 1945 r. grupa działaczek ruchu kobiecego i ruchu robotniczego Polski międzywojennej i uczestniczek ruchu oporu w latach okupacji, wystąpiła z inicjatywą utworzenia organizacji zrzeszającej różne środowiska kobiece, bez względu na poglądy polityczne i przynależność społeczną. Idea ta spotkała się z dużą aprobatą władz politycznych i państwowych. Powstanie organizacji przypadło na okres wielkich trudności i potrzeb towarzyszących powstaniu państwa ludowego, dźwigającego się z gruzów i zgliszcz wojennych.

Pierwsze zebranie kobiet odbyło się w Warszawie 25 sierpnia 1945 r., po trzech miesiącach od zakończenia wojny. Wzięły w nim udział kobiety reprezentujące różne środowiska i zawody: dr Eugenia Pragierowa, Halina Kuczowska, Izolda Kowalska, Janina Święcicka, Helena Płotnicka i Regina Fleszerowa. Na zebraniu tym postanowiono powołać organizację pod nazwą „Społeczno-Obywatelska Liga Kobiet”, która w 1948 r. przyjęła nazwę „Liga Kobiet”. Tydzień później ukonstytuował się Zarząd Tymczasowy Ligi Kobiet, którego przewodniczącą została dr Irena Sztachelska.

Pierwszy statut został uchwalony na posiedzeniu Zarządu Głównego 9 września 1945 r. i cele jej określał w sposób następujący:

„Liga zmierzać będzie do skupienia w swych szeregach najszerzych mas kobiecych, prowadząc pracę ideowo-wychowawczą oraz broniąc praw i interesów szerokiego ogółu kobiet. W szczególności dążyć do rozbudowy ustaw ochronnych, do pogłębienia opieki społecznej, w pierwszej linii — do opieki nad matką i dzieckiem, do zdrowotności społecznej, do podniesienia kultury życia rodzinnego, do torowania drogi do budownictwa mieszkaniowego, do umocnienia ruchu spółdzielczego, do popularyzacji wszelkich zagadnień, związanych z życiem kobiety w mieście i na wsi”.

Liga wkrótce po rozpoczęciu swojej działalności brała aktywny udział w tworzeniu Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet.

W pierwszych powojennych latach Liga Kobiet uczestniczyła w rozwiązywaniu różnorodnych potrzeb kraju, takich jak: organizowanie walki z analfabetyzmem, zatrudnianie kobiet w gospodarce narodowej, nauka zawodu, poszukiwanie zaginionych obywateli polskich przy współpracy z Urzędem d/s Repatriacji. Brała udział w odgruzowywaniu i odbudowie kraju, organizacji punktów opieki nad matką i dzieckiem: żłobków, przedszkoli, wczasów, kolonii, izb dworcowych i zbiorowego żywienia. Rodzinom najbardziej potrzebującym udzielała pomocy materialnej. Do najpilniejszych zadań należało tworzenie miejsc pracy dla kobiet, a także organizowanie szkolenia zawodowego.

Rozwijający się w stolicy ruch kobiecy, rozciągał szerokie kręgi w całym kraju. W Białymstoku do powstania Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet doszło we wrześniu 1945 r. z inicjatywy działaczek reprezentujących różne zawody. Były to: Edwarda Orłowska, Eugenia Krassowska, Berta Szaykowska, Zofia Brzozowska, Wanda Wenclik, Wanda Dybowska, Celina Chwiedźko, Jadwiga Zubrycka, Mieczysława Nikitin. Przewodniczącą Zarządu Wojewódzkiego została Wanda Wenclik, wiceprzewodniczącą — Ed-

warda Orłowska, a po jej wyjeździe do Warszawy funkcję tę powierzono Wandzie Dybowskiej. Pierwszym skarbnikiem była Janina Piotrowicz, a sekretarką W. Rymkiewiczówna.

Pierwszym bezpośrednim zadaniem Ligi Kobiet było wciągnięcie jak najszerszych rzesz kobiecych do pracy społecznej. W Białymstoku i na terenie całego województwa białostockiego kobiety przystąpiły do agitacji w zakładach pracy, w wyniku której zaczęły powstawać koła Ligi Kobiet. Pierwsze koło zorganizowano w Fabryce Włókienniczej i liczyło ono 17 kobiet. Przewodniczącą koła została Jadwiga Celińska. W początkowym okresie działalności Ligi, praca organizacyjna w terenie napotykała na wielkie trudności, często za swoją działalność płaciły życiem. W 1946 r. w Czeremsze została zamordowana Eugenia Łabienko za swoją pracę społeczną i organizowanie koła Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet.

Na pierwszym wiecu Ligi Kobiet, który odbył się 9 stycznia 1946 r., podsumowano dotychczasową działalność organizacji. Stwierdzono wówczas, że w niespełna półrocznym okresie istnienia Ligi Kobiet na terenie województwa powstało 66 kół. Z tego w Białymstoku zorganizowano 37 kół, liczących 1 500 członkiń. Natomiast na terenie województwa, w powiatach: bielskim, łomżyńskim, oleckim, suwalskim i szczuczynskim zorganizowano w sumie 29 kół. W latach 1946—1947 nastąpił dalszy rozwój Ligi Kobiet. Pod koniec 1947 r. istniało już na terenie województwa 150 kół, w tym 44 koła działały przy zakładach pracy, 84 w urzędach i instytucjach, 22 na wsi. Koła te zrzeszały 8 000 członkiń, w Białymstoku koła Ligi liczyły 4 051 członkiń.

W Białymstoku, podobnie jak w całym kraju, Liga Kobiet przeprowadzała na terenie miasta szczegółowe spisy najuboższej ludności. Tym najbardziej potrzebującym udzielano pomocy w postaci paczek żywnościowych i odzieżowych, pochodzących z darów UNRRA. Dzieciom z najbiedniejszych rodzin organizowano kolonie. Pieniądze na ten cel zdobywała Liga urządzając loterie, zabawy z fantami i kotylionami. Na jednej z takich zabaw, zorganizowanych przez Ligę Kobiet w budynku Związku Budowlanych, zebrano 10 500 zł. Dochód z zabawy został przeznaczony na zorganizowanie półkolonii w Zelungach koło Olecka.

Piękną działalność podjęła również organizacja na terenie całego kraju, otaczając opieką podróżującą kobietę z dzieckiem. Przypadało to na drugą połowę lat czterdziestych, był to okres szczególnego ruchu ludności. Repatriacja, osiedlanie się na Ziemiach Zachodnich, poszukiwanie rodzin i bliskich. W Białymstoku Izba Dworcowa Matki i Dziecka została udostępniona 15 grudnia 1948 r., w dniu otwarcia Kongresu Zjednoczeniowego. W izbach tych członkinie prowadziły całonocne dyżury, stwarzano warunki do odpoczynku, udzielano pomocy, a nawet dostarczano dzieciom gorące mleko.

Koniec wojny zastał kobiety same w zniszczonym kraju. Olbrzymia ilość kobiet straciła w czasie wojny swoich najbliższych — mężów, braci, ojców. Wojna uczyniła je jedynymi żywicielkami swoich dzieci i młodszego

rodzeństwa. W tych warunkach stanęły przed koniecznością podjęcia pracy zarobkowej, a duża część kobiet nigdy nie pracowała i nie posiadała żadnych kwalifikacji. W tej sytuacji Liga Kobiet podjęła się wyuczyć je zawodu i znaleźć zatrudnienie. Przystąpiła do organizacji kursów. W 1945 r., w początkowym okresie swojej działalności, Liga zorganizowała w Białymstoku dwa kursy kontrolerek i pielęgniarek, na których otrzymało przeszkolenie 15 kobiet. W następnych latach ilość kursów wzrosła. W listopadzie 1947 r. odbył się kurs kroju i szycia, który ukończyło 39 kobiet. We wrześniu 1948 r. kurs buchalteryjny ukończyło 54 słuchaczki, kurs gorseciarsko-bielizniarski i czapniczy objął 40 kobiet. Organizowała również kursy: szewskie, opiekunek żłobków, przedszkolank, maszynopisania, kapelusznicze, cerowaczek, murarskie, traktorzystek, praczek, kucharek i inne. Jak widzimy Liga Kobiet organizowała kursy w szerokiej gamie, od zawodów typowo kobiecych do męskich, celem zaspokojenia różnych potrzeb kraju i zainteresowań kobiet. Z pracą szkoleniową wiązał się problem zatrudnienia kobiet. Organizacja zaczęła tworzyć własne pracownie zatrudniające kobiety. Do pierwszej należała pracownia krawiecko-kapelusznicza przy ulicy Sienkiewicza 74, której kierowniczką została Krystyna Szatkowska. W pracowni tej kobiety uczyły się krawiectwa, a następnie szyły ubrania i kapelusze oraz zabawki z pluszu. W 1947 r. przy ulicy Przejazd została utworzona Konfekcyjno-Chałupnicza Spółdzielnia Pracy, zatrudniająca 300 kobiet. W tym samym roku przy ulicy Mazowieckiej 57, z inicjatywy Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet, powstała Wytwórnia Zabawkarska, zatrudniająca same kobiety. Z myślą o kobietach w Łomży utworzono filię białostockiej wytwórni, która jako Zakłady Zabawkarskie istnieje do chwili obecnej.

Liga Kobiet, oprócz organizowania kursów szkoleniowych, prowadziła również działalność kulturalno-oświatową. Organizowała dla swoich członkiń kursy języka angielskiego i rosyjskiego oraz kursy poprawnego czytania. Prowadziła wieczory dyskusyjne, własną bibliotekę, a nawet własny zespół artystyczny, chór i orkiestrę mandolinistek.

Podobnie jak w innych ośrodkach, białostocka organizacja kobieca brała aktywny udział we wszystkich przemianach zachodzących w kraju. Uczestniczyła w czynach społecznych i kampaniach politycznych organizowanych przez partię i władze państwowe. Podejmowała czyny 1-szo Majowe, Lipcowe, brała aktywny udział w odgruzowywaniu miasta, referendum i reformie rolnej.

W Międzynarodowym Dniu Kobiet — w 1946 r. odbyła się w Białymstoku uroczysta akademii Ligi Kobiet, na której zostały omówione problemy nurtujące kobiety. Poruszono problem dostępu kobiet do kierowniczych stanowisk, ich udziału w życiu politycznym, udziału w referendum, w wyborach i wszystkich szczeblach administracji państwowej. Praktycznie już w 1946 r. kobiety aktywnie uczestniczyły w akcjach przed referendum. Jeździły w teren, wyjaśniały cele Referendum Ludowego i wzywały do wzięcia w nim udziału. 26 czerwca odbył się wiec poświęcony sprawie referen-

dum, na którym Mieczysława Nikitin, w imieniu Zarządu Wojewódzkiego Ligi Kobiet, zwróciła się do kobiet, aby przez trzykrotne „tak” dały wyraz głębokiego patriotyzmu i troski o pokój, jeżeli los rodziny i dzieci jest im drogi.

Działaczki Ligi Kobiet pomagały ofiarnie w organizacji wyborów do Sejmu Ustawodawczego w 1947 r. i rad narodowych. Każda następna kampania wyborcza do organów władz ludowych, kampanie związane ze zjazdami partii, podnosiły poziom działań ideowo-wychowawczych wśród członkiń. Wyrazem aprobaty społeczeństwa dla działań organizacji była stale rosnąca liczba jej aktywu oraz powierzanie kobietom mandatów radnych. Na sejm w 1952 r. kandydatkami na posłów okręgu białostockiego były — Eugenia Krassowska i Jadwiga Zubrycka. Jadwiga Zubrycka była również pierwszą kobietą dyrektorem — zarządzała Fabryką Włókienniczą w Białymstoku.

Sytuacja polityczna w Europie mobilizowała Ligę Kobiet do aktywnej pracy w Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet i ruchu międzynarodowym. W 1947 r., w związku ze zbliżającą się sesją Komitetu Wykonawczego Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet w Sztokholmie, Liga Kobiet podjęła rezolucję, w której kobiety białostockie zaprotestowały przeciwko terroryzmowi Franco i reakcji greckiej. Podjęta również szereg akcji niosących pomoc ofiarom terroru. Przeprowadziła w fabrykach i urzędach na terenie Białegostoku 10 masówek i 4 wiece, w których wzięło udział ok. 4 000 osób oraz zorganizowano zbiórkę pieniężną. 7 006 zł., które uzyskano w wyniku zbiórki, przekazano na fundusz pomocy dzieciom i kobietom w Grecji i Hiszpanii. Działaczki Ligi Kobiet zbierały podpisy pod Apelami Pokoju i protestami kierowanymi do rządów, podejmujących intensywne zbrojenia.

W 1948 r. we Wrocławiu odbył się Kongres Intelktualistów. W tym samym czasie odbył się zlot kobiet. Na ręce przewodniczącej Światowej Demokratycznej Federacji Kobiet złożony został list kobiet polskich do kobiet świata, domagający się od rządu niemieckiego zwrotu 200 tys. dzieci odebranych rodzinom polskim i poddanych germanizacji. Liga Kobiet przeprowadzała zbiórkę pieniężną na strajkujących górników we Francji. Solidaryzowała się również z walczącą Koreą i Wietnamem i udzielała pomocy materialnej. Kilka lat później kobiety wietnamskie w trakcie pobytu w Białymstoku spotkały się z działaczkami Ligi Kobiet i wręczyły im honorowe odznaki wietnamskie.

W 1966 r. w Lidze Kobiet nastąpiły zmiany strukturalne. IV Krajowy Zjazd Ligi Kobiet w czerwcu 1966 r. podjął decyzję o ograniczeniu działalności Ligi Kobiet do terenu miast i osiedli miejskich. Rozwiązano koła w zakładach pracy i pozbawiono je możliwości reprezentowania interesów kobiet pracujących. Terenowe koła jakie zaczęły powstawać w osiedlach skupiały kobiety niepracujące. W wyniku zaprowadzonych zmian organizacyjnych Ligę Kobiet opuściły Koła Gospodyń Wiejskich i Koła Spółdzielczyń. W Białymstoku do najaktywniejszych należało koło w Dojlidach z przewod-

niczącą Natalią Gielar, pozostającą na tym stanowisku do chwili obecnej.

W 1966 r., po rozwiązaniu kół w zakładach pracy, zmniejszyła się gwałtownie ilość członkiń w Lidze Kobiet. Na Białostocczyźnie z 45 tys. pozostało 3,5 tys. członkiń. Liga Kobiet chcąc odzyskać swoje dawne wpływy i autorytet w środowisku kobiecym, wyszła naprzeciw postulatam kobiet i nakreśliła kierunki działania organizacji na najbliższy okres: dbałość o równoprawny udział kobiet w organach przedstawicielskich wszystkich szczebli, w centralnych i terenowych organach administracji oraz o rzeczywisty awans w życiu zawodowym, społecznym i politycznym, czuwanie nad realizacją uprawnień nadanych kobiecie i rodzinie w ustawodawstwie polskim, włączenie się do działań na rzecz pomocy rodzinom wielodzietnym, osobom w podeszłym wieku, samotnym i chorym, współudział w tworzeniu warunków racjonalnego i kulturalnego wypoczynku.

Dążąc do zwiększenia aktywności i udziału kobiet w różnych sferach życia społecznego oraz podnoszenia poziomu wiedzy społeczno-obywatelskiej, Liga Kobiet prowadziła działalność szkoleniową. Główną formą zajęć były wykłady i dyskusje, w których brali udział lektorzy z KW i KM PZPR, TWP oraz własny aktyw Ligi Kobiet.

Oprócz działalności ideowo-wychowawczej, organizacja prowadziła również działalność szkoleniowo-praktyczną. Zajmował się tym Ośrodek Gospodarstwa Domowego, który prowadził zajęcia z zakresu: żywienia racjonalnego — zróżnicowanego w zależności od grup wiekowych, urządzania przyjęć bezalkoholowych, ogrodnictwa, racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, kosmetyki, urządzania mieszkań. Przy Lidze Kobiet w Białymstoku działają trzy sekcje specjalistyczne: Sekcja Lekarek, której członkinie wygłaszają pogadanki i odczyty z różnych dziedzin medycyny, Sekcja Lektorek, której członkiniami są kobiety różnych specjalności, jak: ekonomistki, nauczycielki, psychologowie, socjologowie, prawniczki i inne, Sekcja Kobiet Prawników, której członkinie prowadzą działalność odczytową na tematy prawne oraz udzielają porad prawnych w poradni prawno-społecznej. Sekcja oprócz udzielania porad prowadzi również działalność interwencyjną i pomocniczo-opiekuńczą. Są to przede wszystkim sprawy alimentacyjne, rozwodowe, spadkowe, trudności w uzyskaniu rent i emerytur.

W skład Ligi Kobiet wchodzi dwa środowiska: Koła Rodziny Milicyjnej i Organizacja Rodzin Wojskowych. Organizacja Rodzin Wojskowych została powołana rozkazem Ministra Obrony Narodowej nr 27/MON z dnia 18 lipca 1959 r. Zrzesza ona żony kadry wojskowej i pracownice cywilne instytucji wojskowych. Realizuje program Ligi Kobiet, poszerzony o problemy własnego środowiska. Bliskie kontakty organizacja utrzymywała z Kółami Rodziny Milicyjnej, które zostały powołane w 1968 r. — zrzeszają funkcjonariuszki i żony funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa.

Głównym celem pracy obu organizacji jest socjalistyczne wychowanie rodziny. Jedną z najbardziej powszechnych form pracy było propagowanie świeckiej obrzędowości i obyczajowości. Tradycją stały się śluby cywilne,

uroczyste nadania imion, pasowanie na ucznia, jubileusze służby wojskowej, pracy zawodowej. Szczególną uwagę przywiązuje się do pracy wśród dzieci i młodzieży.

Przełomowym momentem w działalności organizacji był VIII Nadzwyczajny Zjazd Ligi Kobiet, który odbył się w dniach 28—29 listopada 1981 r. Na zjeździe tym dokonano zmiany nazwy organizacji na Liga Kobiet Polskich i wniesiono poprawki do statutu, na mocy którego Liga zyskała ponownie prawo do organizowania kół w zakładach pracy. Nowy program, opracowany i uchwalony wówczas, zawierał ważne dla ruchu kobiecego zadania. Do zadań tych należy: umocnienie pozycji kobiet w życiu społeczno-politycznym i gospodarce narodowej, udział organizacji w kształtowaniu polityki społecznej, kształtowanie patriotycznych postaw i świadomości obywatelskiej, poczucia odpowiedzialności za losy kraju, działanie organizacji w dziedzinie upowszechniania kultury, przeciwdziałania mechanicznie podejmowanym decyzjom o zwalnianiu pracownic, bez wnikania w ich sytuację życiową.

Ostatnio przy Zarządzie Miejskim Ligi Kobiet Polskich uruchomiono Klub Kobiety. Pozwoli to z pewnością wzbogacić, i tak już rozległą działalność organizacji.

Podsumowując blisko czterdziestoletnią działalność Ligi Kobiet, widzimy jak wielką przeszła drogę, jak wiele spraw wysuwanych przez nią znalazło realizację. Wyrazem wysokiej oceny całokształtu działalności Ligi Kobiet było przyznanie jej przez Radę Państwa PRL, na wniosek Biura Politycznego KC PZPR, Orderu Sztandaru Pracy I klasy.

Liga Kobiet w Białymstoku, w dowód uznania jej wkładu w rozwój regionu, uchwałą Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej odznaczona została Zbiorową Złotą Odznaką „Zasłużony Białostoczczyźnie”.

ZOJA ŁUKSZA

KOBIETY POLSKIE MATKI i ŻONY

W listopadzie odbędzie się II Światowy Kongres
Obrońców Pokoju. Wezmą w nim udział delegaci wszyst-
kich krajów na świecie.

Wszyscy, którym drogą jest szczęście ludzkości, rado-
na przyszłość naszych dzieci, żądać będą na Kongresie:
P O K O J U !

**DOMAGAĆ SIĘ BĘDĄ ZAPRZESTANIA ZBRODNI
WOJENNYCH,**

ZAKAZU BRONI ATOMOWEJ,

**ZNISZCZENIA WSZELKICH ŚRODKÓW MASOWEJ
ZAGŁADY,**

OGRANICZENIA ZBROJEŃ,

**POŁOŻENIA KRESU AMERYKAŃSKIEMU NAJAZ-
DOWI W KOREI ORAZ BESTIALSKIEMU BOM-
BARDOWANIU I MORDOWANIU LUDNOŚCI,**

**ZAPRZESTANIA REMILITARYZACJI NIEMIEC ZA-
CHODNICH PRZEZ OKUPANTÓW AMERYKAŃ-
SKICH.**

KOBIETO POLSKA!

Oto przeżywamy chwilę wyczekiwana, wytęskniona.

Minęło zło okupacji i klęska niewoli.

Zespolili się wreszcie — jak nigdy dotychczas w dziejach naszych — wysiłki wszystkich dobrych Polaków, szczerych demokratów, gorących patriotów.

Z wysiłków tych, z walki Narodu powstał

RZĄD JEDNOŚCI NARODOWEJ

Powrócą do kraju Polacy z Niemiec, z robót i obozów, powrócą polscy marynarze i lotnicy z mglistych wybrzeży Anglii, żołnierze z pustyni Bliskiego Wschodu. Powrócą nasi rodacy z rozległych obszarów Związku Radzieckiego. Wszyscy oni cierpieli, pracowali i walczyli dla jednej, wielkiej sprawy, dla WOLNEJ POLSKI, wszyscy znajdą w Polsce pracę, opiekę i dom.

Powrócą do Ojczyzny tułacze z dalekich szlaków.

Wróć, aby budować przestronny i widny gmach nowej Polski, Polski sprawiedliwej i bogatej dla wszystkich.

Do tej Polski droga niełatwa. Wiele nas wysiłku będzie kosztowała, lecz fundament został już założony.

W tej pracy nad odbudową odrodzonej Polski, kobiety muszą wziąć jak najszerszy, jak najczynniejszy, jak najbardziej świadomy udział.

Dzisiaj dla kobiety droga jest wszędzie otwarta, każda pozycją do zdobycia.

Aby kobietom pomóc w tej pracy, powstała

SPOŁECZNO-OBYWATELSKA LIGA KOBIEC.

Liga skupiać będzie w swych szeregach najszersze masy kobiet.

Liga prowadzi będzie pracę ideowo-wychowawczą, będzie skupiać kobiety w wielkim dziele Odbudowy Demokratycznego Państwa Polskiego.

KOBIETO POLSKA!

Nigdy nie zabrakło Cię w żadnym ruchu wyzwolenicznym kraju!

Stanieś i dzisiaj w szeregach tych, którzy budować będą zniszczone miasta i wieś polską, umacniać kulturę polską na ziemiach odzyskanych, pogłębiać wielką pracę nad zapanowaniem POKOJU ŚWIATA i PRZYJAZNI NARODÓW.

SPOŁECZNO-OBYWATELSKA LIGA KOBIEC

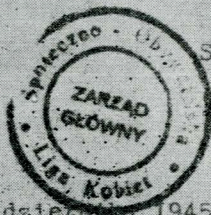
Dr. K. K. W. P. „Kobieta”, Warszawa 1945

SPÓŁECZNO-OBYWATELSKA
L I G A K O B I E T
ZARZĄD GŁÓWNY
Warszawa, ul. Puławska 24

Nr. 35/45

U P O W A Ż N I E N I E

Zarząd Główny Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet
zatwierdza kandydaturę Ob. W e n c l i k o w e j W a n d y
na stanowisko Przewodniczącej Tymczasowego Wojewódzkiego
Zarządu Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet w Białymstoku
i upoważnia ją do działania w tymże charakterze na terenie
woj. białostockiego.

SEKRETARZ ZARZĄDU GŁÓWNEGO

S. Kowalska
/-/ Mjr. Kowalska I.

Warszawa, dn. 24 października 1945r.

Nominacja Wandy Wenclik na Przewodniczącą Wojewódzkiego Zarządu
Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet

Członkinie koła Ligi Kobiet przy Fabryce Włókienniczej

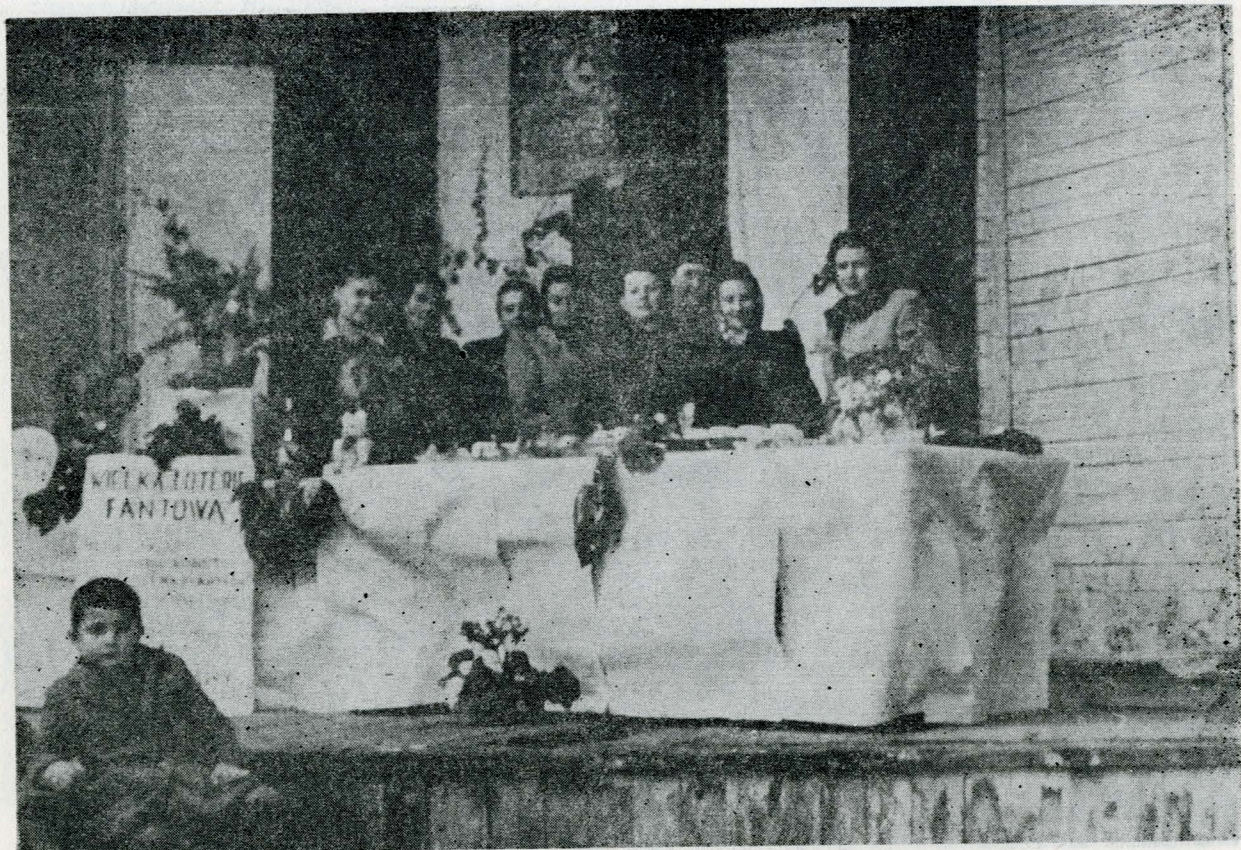
Udział kobiet przy odgruzowywaniu Białegostoku

W walce z analfabetyzmem — nauka czytania i pisania

Uczestniczki pierwszego kursu kroju i szycia

Loteria fantowa zorganizowana przez Społeczno-Obywatelską
Ligę Kobiet w 1949 r.

DEKLARACJA IDEOWA SPOŁECZNO OBYWATELSKIEJ LIGI KOBIEC

Przeszło pięć lat ciążył nad nami straszliwy koszar niewoli hitlerowskiej. Z naszej pięknej stolicy pozostały gruzy i zgliszcza, wróg zniszczył tysiące naszych wsi i miast, okrył żałobą każdy nasz dom.

Dzięki bohaterskiej walce naszego ludu, dzięki bohaterstwu polskiego partyzanta i polskiego żołnierza, który przelewał krew swoją na wszystkich frontach świata, dzięki armii czerwonej i armiom sojusznicy — zmartwychwstała Polska.

Zaczęła się wielka praca nad odbudową Ojczyzny naszej. My, kobiety polskie, w pracy tej bierzemy wielki udział.

Ulotka wydana z okazji II Światowego Kongresu Obrońców Pokoju

VIII Wojewódzki Zjazd Ligi Kobiet w 1978 r.
Stoi przewodnicząca ZW Ligi Kobiet M. Rudobielska.

A. 330/B